

GORAZD KOCIJANČIČ

FILOZOF, PESNIK, ESEJIST, UREDNIK, ZALOŽNIK IN PREVAJALEC

Nike K. Pokorn
Univerza v Ljubljani

1 Življenjepis

Gorazd Kocijančič se je rodil 17. 9. 1964 v Ljubljani očetu dr. Janezu Kocijančiču, pravniku, politiku, gospodarstveniku in športnemu funkcionarju, in materi dr. Andreji Kocijančič (roj. Golob), zdravnici, univerzitetni učiteljici in prvi rektorici Univerze v Ljubljani. Z družino je od leta 1968 do leta 1971 živel v Beogradu, kjer se je naučil srbsko. Po opravljeni osnovni šoli v Ljubljani in vpisu na Šubičevo gimnazijo, je po drugem letniku srednje šole naredil diferencialne izpite in se s šestnajstimi leti vpisal na Filozofsko fakulteto, kjer je začel s študijem filozofije, ki mu je pozneje dodal še študij grščine v veselje svojega deda, ravnatelja klasične gimnazije in klasičnega filologa Danila Goloba (1909–1992). Študij je zaključil leta 1986 in se zaposlil kot bibliotekar na rokopisnem oddelku Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani. Od leta 2019 dela kot samozaposlen v kulturi.

Za svoja izvirna in prevodna dela je bil večkrat nagrajen: leta 2004 je za zbirko esejev *Tistim zunaj: Ezoterični zapisi 1990–2003* prejel osrednjo slovensko nagrado za esejistiko, Rožančevo nagrado; za svoj prevod celotnega Platonovega opus v slovenščino je leta 2005 postal Delova osebnost leta, naslednje leto (2006) pa še nagrajenec Sovretove nagrade. Za svojo pesniško zbirko *Primož Trubar zapušča Ljubljano* je leta 2013 prejel nagrado Prešernovega sklada. Gl. tudi Stanonik in Brenk 2008, Tadel 2013.

2 Prevajalsko delo

Gorazd Kocijančič prevaja filozofska, teološka, duhovna in literarna besedila iz več jezikov, najpogosteje iz grščine (stare in nove), latinščine in hebrejščine, vendar tudi iz

nemščine, angleščine, francoščine in ruščine. Na začetku svoje prevajalske poti je številne prevode objavil v verski reviji študentov in izobražencev *Tretji dan* (od 1991 do 2000), v mesečniku *Nova revija* (1991–2007) in v literarni reviji *Literatura* (1997–2011).

Njegov najpomembnejši prevajalski projekt je bil prevod celotnega opusa grškega filozofa Platona (2004). Ta prevod je bil prvi prevod vseh Platonovih del v slovenski jezik, opremil pa ga je tudi z daljšim in razdelanim komentarjem. Ostali pomembnejši filozofi, ki jih je prevajal, so še Parmenid (1995), Proklos (1997), Emmanuel Levinas (1998) in Boetij (2012). Prevedel je tudi srednjeveško filozofsko besedilo *Knjiga štiriindvajsetih filozofov* (2018), kot urednik in prevajalec pa je sodeloval pri prevodu fragmentov pred-sokratikov (2012).

Osrednji del njegove prevajalske dejavnosti zavzemajo prevodi duhovnih in teoloških in temeljnih religioznih del. Tako je sodeloval pri prevajanju standardnega prevoda *Svetega pisma* (1996), uredil in skupaj z drugimi je prevedel prva dva zvezka (od predvidenih štirih) *Filokalije* (2020, 2022), zbirke grških mističnih in asketskih besedil iz obdobja med 4. in 15. stoletjem, ki so jih napisali duhovni očetje vzhodnokrščanske cerkve. Kot samostojne knjige so izšli tudi njegovi prevodi spisov apostolskih očetov (1996), Gregorja iz Nise (1996), zgodnjih krščanskih apologetov (1998), Vladimirja Sergejeviča Solovjova (2000), Maksima Izpovedovalca (2000, 2018), Dionizija Areopagita (2008), Origena (2013), Henrika Suza (2014), Huga Svetoviktorskega (2014), Evagrija Pontskega (2015), nemških besedil iz 15. stoletja *Nemška teologija* (2017) in Simeona Novega Teologa (2021).

Med literarnimi prevodi omenimo prevod pesmi srednjeveškega judovskega pesnika Juda Halevija (1997), Angela Silezija (skupaj z Vidom Snojem, 2012), Charlesa Péguyja (2012), Rainerja Marie Rilkeja (2006), Paula Claudela (2007), andaluzijskega judovskega filozofa in pesnika Salomona ibn Gabirola (2010), Sinezija iz Kirene (2014) in Andreja Kretskega (2013). Leta 2000 je uredil in prevedel tudi pesmi za antologijo grške krščanske poezije. Gl. tudi Tadel 2013.

3 Avtorsko delo

Gorazd Kocijančič piše eseje, filozofske spise in pesmi. V slovenski prostor je najprej vstopil kot esejist in filozof, in sicer s svojimi zbirkami esejev in monografijami: *Posredovanje: Uvod v krščansko filozofijo* (1996, ruski prevod 2009, 2019), *Tistim zunaj: Ezoterični zapisi 1990–2003* (2004, knjiga je prejela Rožančevo nagrado), *Med vzhodom in zahodom: Štirje prispevki k ekstatiki* (2004, srbski prevod 2006), *Razbitje: sedem radikalnih esejev* (2009, srbski prevod 2013, 2015, ruski prevod 2015), *Erotika, politika itn.: trije poskusi o duši* (2011, srbski prevod 2016) in *O nekaterih drugih: štirje eseji o preobilju* (2016, srbski prevod 2023).

Svoje prevode opremlja tudi z razdelanimi in obširnimi komentarji, prevod Platonovega opusa je na primer opremil s skoraj 1500 stranmi dolgim komentarjem (2004), podobno tudi ostale prevode, še posebej prevode temeljnih teoloških (npr. Dionizija Areopagita, 2008; Maksima Spoznavalca, 2000; Mojstra Eckharta, 1995; apostolske očete, 2015; apologete, 1998; Origena, 1993, 2013; Evagrija Pontskega, 2015; Gregorja iz Nise, 1993; Filokalijo, 2020) in filozofskih besedil (npr. Parmenida, 1995; Proklosa, 1997; Emmanuela Levinasa, 1998).

Gorazd Kocijančič je avtor petih pesniških zbirk: *Tvoja imena* (2000), *Trideset stopnic in naju ni* (2005), *Certamen spirituale* (2008), *Primož Trubar zapušča Ljubljano* (2012), ki mu je leta 2013 prinesla nagrado Prešernovega sklada, in *Od Talesa do tebe: apokrifna zgodovina evropske filozofije* (2019). Zbirka *Certamen spirituale* je bila leta 2010 prevedena v srbski jezik, leta 2021 pa v španščino. Gl. tudi Stanovnik in Brenk 2008.

4 Uredniško in založniško delo

Kocijančič je od 2001 do 2021 vodil založniško dejavnost pri Kulturno-umetniškem društvu Logos, ki izdaja literarna, teoretična, filozofska, teološka in duhovna besedila, ki so nastala v okviru različnih duhovnih izročil (npr. zen budizma (Shunryu Suzuki, 2002), islama (Al-Ghazali, 2014, Ibn Tufayl, 2016), budizma (Nāgārjuna, 2018), sufijske mistike (Abd-al-Gabbār an-Niffārī, 2020)), vendar pa založba največji poudarek daje besedilom, ki jih je izoblikovala vzhodna in zahodna krščanska duhovnost. Do leta 2021 je bilo v okviru KUD-a Logos izdanih 148 del, številna izmed njih so prevodi temeljnih teoloških del (npr. dela Karla Bartha, 2002; Friedricha Schleiermacherja, 2005; Origena, 2013, 2017; Gregorja iz Nise, 2017; Gregorja iz Nazianza, 2018; Maksima Izpovedovalca, 2018), duhovnih besedil (npr. dela Julijane iz Norwicha, 2009; Margery Kempe, 2006; Paladija, 2009; Svetega Janeza od Križa, 2013), filozofskih spisov (npr. del Jacquesa Derridaja, 2003; Sergeja Bulgakova, 2015; Vladimirja Solovjova, 2019) in literarnih del (npr. del Pierra Corneilla, 2004; Friedricha Hölderlina, 2006; Victorja Hugoja, 2006; Rainerja Marie Rilkeja, 2006; Gerarda Manleya Hopkinsa, 2007; Paula Cluadela, 2007; Sapho, 2008). Pomemben del njegovega poklicnega udejstvovanja je tudi uredniško delo: uredil je na primer zbornik o Dioniziju Areopagitu (2011) in Boetiju (2012) ter fragmente predsokratikov (2012), če omenimo le nekatera dela.

5 Razmišljanja o prevajanju

Gorazd Kocijančič je prevodom in prevajanju posvetil esej »O prevodu« (Kocijančič 2004), ki ga je objavil v monografiji, posvečeni komentarjem in uvodu k prevodu celotnega Platonovega opusa. V tem spisu Kocijančič ne razlaga zgolj svojih prevodnih rešitev, temveč tudi definira prevod. Kocijančič se, podobno kot Friedrich Schleiermacher, omeji

na prevajanje umetniških, filozofskih in duhovnih besedil in določi tri oblike prevoda: praizvorni oz. predbitni samoprevod, praprevod, ki prenaša nejezikovno spoznano in izkušeno v diskurzivno miselne in jezikovne strukture, ter prevod, ki besedilo prenese iz enega jezika v drugega. Umetnik torej najprej prevede prvobitni odnos vseh stvari v Lepem v predjezik svojega srca, ki ga pozneje prevede v jezik. To jezikovno stvaritev pa na koncu prevajalec prevede v drug jezik. Kocijančič poudari, da vsaka oblika prevajanja, naj bo to znotraj ali med jeziki, odseva ta prvobitni samoprevod Absolutnega.

V eseju »O prevodu« tudi določi osnovno prevajalsko metodo oziroma strategijo prevajanja, ki definira njegov prevajalski pristop. V spisu loči med svobodnejšo in samozavestnejšo strategijo na eni strani in ponižnejšo bolj zvesto prevajalsko strategijo na drugi; pri prvi prevajalec preoblikuje besedilo na način, ki se mu zdi primernejši za predvideno bralstvo, pri drugi pa skuša prevajalec prenesti čim več značilnosti izhodiščnega besedila v tuji jezik, skupaj z vsemi nejasnostmi in tujostmi izvirnika. Ker nobena od teh strategij ni čista in ker prevajalec tudi pri zavzemanju za ponižnejšo metodo neizogibno interpretira besedilo in ga preoblikuje, se Kocijančič naveže na prevodoslovno misel Franza Rosenzweiga in Martina Bubra. Tako kot ta dva znamenita prevajalca Stare zaveze v nemščino tudi Gorazd Kocijančič meni, da je treba v besedilu določiti vodilne besede ali besedne zveze (pri prevodu Platonovega opusa so bile to besede, ki so se prevajalcu zdele filozofsko temeljne) in jih potem vsakič, ko se pojavijo v besedilu, prevajati dosledno. (gl. tudi Hribar et al. 2005, 155–158).

Kocijančič se tako s svojim razmišljanjem o prevodu uvršča v hermenevtično smer v teoriji prevajanja, katere največji predstavniki so Friedrich Schleiermacher, Walter Benjamin, Franz Rosenzweig, Martin Buber in George Steiner.

Gorazd Kocijančič se je uveljavil predvsem kot prevajalec filozofskih, teoloških in duhovnih besedil iz grščine, latinščine in hebrejščine. Razvil je tudi izvirno teoretično misel o prevajanju, ki bi jo lahko zaradi vpliva misli Friedricha Schleiermacherja, Franza Rosenzweiga in Martina Bubra uvrstili v hermenevtično smer v teoriji prevajanja.

Bibliografija

- Hribar, Tine, Boris Vezjak, Vid Snoj, Gorazd Kocijančič, Marko Marinčič in Nike K. Pokorn. 2005. »Platon v slovenščini: pogovor ob prvem slovenskem celotnem prevodu Platona«. *Primerjalna književnost* 28, št. 2: 135–165.
- Kocijančič, Gorazd. 2004. »O prevodu.« V *Zbrana dela I Platona*. Celje: Mohorjeva družba, 34–47.

- Tadel, Boštjan. 2013. »Gorazd Kocijančič, filozof in pesnik: Antikatolicizem je slovenska varianta antisemitizma.« Intervju z Gorazdom Kocijančičem. *Pogledi* 4, št. 3, 13. februar 2013. <https://pogledi.delo.si/ljudje/antikaticizem-je-slovenska-varianta-antisemitizma>.
- Stanonik, Lučka in Lan Brenk, ur. 2008. »Kocijančič, Gorazd.« *Osebnosti: veliki slovenski biografski leksikon*, 489. Ljubljana: Mladinska knjiga.